

מועד קטן ב. (משנה) עד ג. (שורה 28)

ביאורים

המקיים כלאיים בכרם: לא רק הזרע כרמו כלאיים אלא גם המקיים כלאיים שצמחו בכרמו מאליהם, הרי הם נאסרים בהנאה, וטעונים שריפה. ברם, הם אינם נאסרים עד שיוודע לו עליהם ויניחם בכרמו ולא יעקרום, שבכגון זה גילה דעתו שגדלים לרצונו, והריהו בכלל מקיים כלאיים. ואולם, אף אם אינו עוקרם, אינם נאסרים אלא לאחר שהוסיפו בגידולם חלק אחד ממאתיים. שיעור זה של אחד ממאתיים יש סוברים שהוא מדרבנן; וטעמו, משום שקבעו חכמים בכלאי הכרם שאינם בטלים אלא במאתיים של היתר (כפליים מבתרומה, הואיל וכלאי הכרם אסורים גם בהנאה), ולכן אם הוסיפו הכלאיים אחד ממאתיים, אין במה שגדל בהיתר כדי לבטל את התוספת שגדלה באיסור. ויש סוברים, ששיעור זה הוא מן התורה, ולמדים ממה שנאמר: "פן תקדש המלאה" - מה שיתמלא (כלומר: התוספת שהזרע מוסיף בשיעור אחד ממאתיים).

על המשנה חולקים:

ר"מ - המתיר להשקות בית בעל מכל מעיין.
 ראב"ע - האוסר להשקות בית שלחין ממעין חדש.

בית שלחין - מותר מכל מעיין.

בית בעל - אסור מכל מעיין (אפילו מיטן שאין חשש שיפול ויתקנו).

עקרונות היסוד של המשנה

- א. אסור לעשות מלאכה כדי להרוויח (אין להשקות את בית הבעל).
- ב. אסור לטרוח אפילו כדי למנוע הפסד (אין משקין ממי הגשמים).

משנה

השקייית שדה שלחין (הזקוקה להשקיה) במועד ובשביעית:

מקור המים: מותר: ממעין (ישן או חדש).
 אסור: מי גשמים (המכונסים באגמים), ממים שבבור.
ערוגות שיאגרו מים: אסור לעשות.
תעלה סביב השדה: ראב"ע: אסור לעשות.
 חכמים: בשביעית מותר לעשות. במועד מותר לתקן.

דברים שמוותר לעשות

- מתקנים ומנקים את צינורות המים שברשות הרבים.
- מתקנים את הדרכים והרחובות ומקוואות המים.
- עושים כל צורכי הרבים.
- מציינים את הקברות (באמצעות שפיכת סיד סביבם).
- שליחי ב"ד יוצאים לראות אם עקרו את הכלאיים.

המנכש והמשקה זרעים בשבת

רבה: מתרים בו משום חורש. (כי מרפה את הקרקע - כמו חורש)
 רב יוסף: מתרים בו משום זורע. (כי מצמיח פירות - כמו זורע)

קושיות על רבה ור"י

א. מדוע שלא נחייב גם משום חורש וגם משום זורע! (כמו 'זומר וצריך לעצים' שחייב שתיים)

ב. לפי רבה (שמנכש הוא חורש) מדוע מנכש שדה כלאים לוקה?

דחיה: הוא לוקה מדין מקיים (כר"ע הסובר שמקיים לוקה)

ג. מדוע מותר להשקות שדה בשביעית (גם זריעה וגם חרישה נאסרו בשביעית)?

דחיה א': שמיטה בזמן הזה מדרבנן (כרבי).
 דחיה ב': תולדות השמיטה אסורות רק מדרבנן.

ברייתא

תולדות אלו אסורות בשמיטה

ניכוש, עידור, כיסוח.
קירסום, זירוד, ופיסוג באילן.
זיבול, פירוק, איבוק, עישון.

מלאכות אלו אינן עבודות בשדה ובכרם והן מותרות:
קשקוש תחת הזיתים למניעת הפסד,
עידור תחת הגפנים,
מילוי הנקעים במים,
עשיית עוגיות לגפנים.

בברייתא נלמדות תולדות אלו מפסוקים. לשיטה הסוברת שתולדות לא נאסרו מהתורה לימודים אלו הינם אסמכתא בלבד.